

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

1. Mors Imperatricis Isabellæ, mors mystica Borgiæ. Thema. Semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes. 2. Corinth. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

crandas instrumenta evademus. 3. Cum
hiscē sanctis Apostolis radios, ignēque
zeli conceptos in proximum effunda-
mus, illōsque verbo & exemplo accen-
damus, ut & ipsi evadant vasa electio-

nis, vasa gratiæ, ac denique vasa æter-
næ gloriæ, quæ nobiscum & cum Elec-
tis omnibus Deum O. M. laudent
ac glorificent in perpetuas æternitates.
Amen.

EXHORTATIO I.
PRO FESTO

S. FRANCISCI BORGIAE,

Ostendit, quod mors Imperatricis Isabellæ, sit mors mystica
Borgiae.

T H E M A.

*Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumse-
rentes. 2. Corinth. 4. 10.*

Verissime dixit Eccle-
siastes c. 7. 3. *Melius
est ire ad Domum lu-
luis, quam ad Domum
convivii: Rationem-
que dicti sui illico
subjungit: in illa enim (quisque) finis
cunctorum admonetur hominum, & vivens
cogitat, quid futurum sit. Quia scilicet in
illa ex spectaculo funeris, homo mortis
sue admonetur, cogitatque, se quodque
propediem finis futurum; & ideo ad
id bonis operibus incumbendo se dispo-
nit: in hac verò deliciis, vinis, gaudiis, &
sermonibus vanis dissolvitur animus,
atque ad crapulam, levitatem, & in-
temperantiam impellitur. Hujus sen-
tentia veritatem expertus est S. Bruno
in funere Doctoris Parisiensis, audiens*

eum in seretro surgentem & procla-
mantem: *Iusto Dei iudicio accusatus, re-
dicatus & condemnatus sum: In eremum
secessit, Ordinemque Carthusianum
instituit. Eandem veritatem expertus
est Josaphat Rex, visis agris & seni-
bus brevi moriturus; ab iis discens, sibi
quodque esse moriendum, à Balaam ad
veram fidem, & vitam Eremiticam est
traductus. Ut narrat Damascenus in
Hist. c. 5. Eandem veritatem compro-
bavit S. Franciscus Borgiae, Gandia
Dux, ac postmodum Societatis JESU
tertius Præpositus Generalis; qui ex
conspetto cadavere Isabellæ Imperatri-
cis scedè commutato, statuit mundo
mori ac Deo vivere. Atque ita mors Is-
abellæ mors fuit Borgiae. Quod in hac
exhortatione declarabimus.*

I. Mors

I. Mors Isabellæ, mors S. Borgiæ: ex illa enim orta est mors ejus, seu mortificatio perpetua, qua mundo, divitiis, thesauris, ac deliciis ejus omnino mortuus fuit: quod hac occasione evenit. Dum potentissimus & invictissimus Romanorum Imperator & Hispanorum Rex Carolus V. Toleti, nobili Carpetanorum Urbe, ordinum omnium conventum celebraret; Isabella leucissima ejus Conjux in morbum fatalem incidit, & modico post intervallo, vitam clausit. Cujus funus illiberim versus deducendum, atque in templo Catholicorum Regum sepulchris claro, tumulandum Francisco, à Carolo demandatur. cumque, ut in acta publica tabellionis fide & manu referretur, Augusta hoc cadaver esse, facies nudaretur aperto sarcophago: adeo illa deformis apparuit, ut spectantibus terrorem incuteret, gravi etiam odore, itis neris comites fugaret. Hic Franciscus, tacitus & mœstus, secum, præteritis præsentia committens, cogitare; *Hæcine illa sunt lumina, quæ omnium in se oculos converterant? Hæc venustas illa, quæ aliarum formas extinxerat? Tunc Isabella? Tunc Augusta? fallunt oculi? Aberrat mens? sed non fallunt. Nimirum humanarum hæc rerum vicissitudo est. I nunc, & fragile illud forma bonum admirare. Illud sanè verum, certumque est, uno hoc brevique eadaveris aspectu, adeo immutatum, & sui dissimilem redditum & ipsum Franciscum, ut eundem esse negares. Legit nimirum in hoc mortuali speculo, rerum omnium, quæ mundus tanto ardore sectatur, vanitatem, brevitatem, ac falsitatem. Cognovit verissi-*

mum esse illud Jobi effatum c. 14. 10. *Homo cum mortuus fuerit, nudatus, & consumptus, ubi quæso est? statuitque, antequam mors appropinquaret, sibi & omnibus rebus mori, ac semper mortificationem Jesu, in corpore suo circumferre. Mors quæ Isabellæ oculos clauserat, Francisco aperuit, intellectum illuminavit; ex quo tandem affectus, effectusque salutaris subsecutus fuit.*

Dum vixit, fuit Isabella formæ elegantia incomparabili, nulli, aut oris venustate, aut morum nitore, aut membrorum proportionem palmam concedens. Omnium oculos animosque rapiebat, illa oris suavitas, oculorum amoenitas, sermonis affabilitas, vultus majestas, totius denique corporis gravis & modesta compositio, compositaque modestia. Verum ò incredibilis, formæ metamorphosis! ubi nunc caro illa nuper in capite aureis crispata comis? ubi nunc illa caro, quæ in roseis vernabat genis? quæ in cervice lacteo nitore canduit, & in ore dulcissimè ribuit? perit, abscessit, evanuit: mutatus est color optimus. Verè fallax gratia & vana est pulchritudo. Homo cum mortuus fuerit, omni specie ac decore nudatus, & carne consumptus, ubi quæso est? Mors falce sua, quæ sceptrum ligonibus æquat, florem hunc vernantem demersit, & subito exaruit, emarcuit, & non comparet amplius.

Vixit Isabella in deliciis & mundi gaudiis, ac voluptatibus, quas honestè princeps femina posset desiderare: nullum jucundum ab ejus auribus, nullum pulchrum ab oculis, nullum

K k 2 odor.

odoriferum à naribus, nullum dulce è faucibus, nullum lene à manibus honestis abfuit. Verùm ubi nunc sunt illa omnia, aut quidnam emolumentum ferunt? evanescere cuncta, & in auras abiere: omnia mors luctuosa rapuit, turbavit, absumpsit. O Franciscè! *Homo mortuus*, & omnibus deliciis ac voluptatibus jam *nudatus*, & *consumptus*; *ubi queso est?* Mors ludi turbator, lusum abruptit, & plausum in planctum commutavit.

Vixit Isabella, omni thesaurorum genere auro argento-gemmis, margaritis, vasis aureis, vestibusque pretiosis locupletissima; Carolo enim & ipsa aurigante Christophorus Columbus in alio Orbe insulas detexerat opulentissimas, Floridam Cubam, Hispaniolam, Jamaicam, auríferas & gemmíferas, quarum beneficio, opibus, margaritis, & unionibus, ita arcas repleverat Imperatrix, ut omnes facile superaret. At ubinam nunc ista omnia? ex cunctis cistulis nec gemmam, ex omnibus capsulis, nec unionem: ex omnibus arcis nec teruntium, in alteram vitam conferre Isabella licuit: omnia deserenda, successoribusque relinquenda fuere. Illa interim, mortua, nudata, atque consumpta est. *Homo autem mortuus*, & omnibus divitiis ac thesauris suis *nudatus*, & *consumptus* ac in tabem conversus, *ubi queso est?* Mors, prædo ille famosissimus, omnia rapuit, & in vitam omnia clepsit.

Vixit Isabella summis mundi honoribus exaltata, collocata in regali folio, tot stipata famulis, tot comitata pedissequis, tot Aulicis,

Nobilibus, Comitibus & Principibus circumvallata: quam prosequerantur duces amabant proceres, venerabantur Principes: à cujus supercilio & majestate pendebant omnes. Sed ó tristi rerum catastrophe? Quò nunc obsecro omnis ille splendor, pompa omnis & honor decidit? Illa Europa luna suis modo tenebris, maculisque obscurata, & intra unius monumenti angustias clauditur. Augusta illa, quæ supra omnem fortunæ aleam fuerat evecta, talibus humanis major, ad terram, ad saniam & vermes usque depressa, eorum præda & spoliolum evasit. Illius collapsa sunt tempora, obturdescunt aures, hiant oculi, putrescunt nares, prostant dentes, livent genæ, torpent manus, & corpus totum putredine diffluit; quòdque nupet nil nisi crocos & balsama spirabat, nunc mephitina intolerabilem quaquaversum diffudit. Omnis abscellit honor, in capite pro gemmis vermes, pro diademate lendes, in collo pro monilibus, teretes lumbrici, in manibus, pro armillis scolopendræ, in corpore pro purpura tineæ & termis, spatiantur, epulantur, convivantur: atque adeò Majestas omnis ad humilitatem, gloria ad contemptum, gratia ad horrorem & fastidium subsedit, nihilque in tanta Imperatrice superest, augustà Isabellâ dignum. O quam fortiter illa auribus tuis, Franciscè insonat: *Omnis caro fœnum*, & *omnis gloria ejus, quasi fœni agri*. Tam futilis, tam fragilis & caducus est homo cum omni, quæ fulget, gloriâ, ut venti afflatu decidat & computrescat. Et cum mortuus, nudatusque

omni

omni honore fuerit, ubi quaeso est? Mors, securim ad radicem posuit. Cedrum hanc proceram demessuit: *Transiit, & ecce non erat.*

Hic Isabellæ casus Francisci animum ingenti lumine perfudit, oculumque intellectus aperuit, quod pulchritudinis corporeæ, deliciarum, omniumque mundi bonorum inanitatem & instantiam clarissimè perspiceret; ea nihili duceret, vera æternaque momentaneis, cœlestia terrenis, divina humanis longè anteponenda existimaret.

Charissimi, quemadmodum Isabellæ mors Francisco, ita & illa, & quotidiana plurimorum mors oculos nobis reserret, tenebras discutiat, intellectum illuminet; ut nos quodque omnium rerum mundanarum caducitatem, brevitatem, & fallacitatem clarè perspiciamus. Saepe nobis ingeminemus illud Jobi acroama: *Homo cum mortuus fuerit, rebusque terrenis nudatus & consumptus ubi quaeso est?* Ubi modo est tot Caesarum gloria, tot Regum potentia, tot Principum opulencia, tot Regnorum felicitas, tot Regionum ubertas, tot Epicuri aeternarum voluptas? Transierunt omnia, tanquam umbra, tanquam somnium, ventus & aura, quorum, cum avolârint, nec vestigium est reperire. discamus igitur, Libitinâ Magistrâ, omnia ista nihili ducere, & exemplo S. Francisci Borgia pedibus conculcare.

II. Mors Isabellæ, mors S. Borgiæ: collustratus enim lucis divinæ radiis, longè diversa meditatur, animumque seridè semel inducit, falsis his, fluxisque bonis, divitiis, clientelis, honoribus vale perpetuum dicere, & vera illa æter-

nâque unice sectari: illis mori, his vivere ac torum sese mancipare; ac mortificationem ac mortem JESU semper in corpore suo circumferre. Nec procrastinandum ratus, sed ubi primùm licuit, rem strenuè est aggressus: & quidem

1. Mors prima, & abnegatio, abdicatioque fuit honorum & officiorum splendidorum: non enim diu post à Cæsare veniam flagitat, ut Proregis officium, & Gandiæ Ducatum, aliosque dignitatum titulos abdicare liceat: *Ut (verba ejus sunt) reliquum vite spatium, ita transigam, quod antea vite iacturam, dignis penitentia fructibus sarciam; praeterita errata corrigam; presentia pericula fugiam; futura evitem.* Obtentaque a Cæsare facultate, omnibus renunciat, & ad Societatem JESU, deinceps in humilitate victurus, convolat.

2. Mors altera fuit divitiarum; omnia enim, quæ in mundo possidebat, deseruit, palatia, thesauri, equos, aurum, argentum, suppellectilem, vestes pretiosas, cum Ducatu & Dominiis: ex animo dicens: *Atte, quid volui super terram?*

3. Mors fuit deliciarum & voluptatum, quas vel ab epulis & conviviiis, vel à lusu & recreationibus, vel ab aucupii & venationibus, vel ab amicis & familiaribus haurire poterat: semper deinceps mortificationem JESU in corpore suo circumlaturus: dicturusque cum Apostolo: *Mihi vivere Christus est & mori lucrum.*

4. Mors fuit, quâ suis liberis, aliisque sibi sanguine junctis mortuus est. Prohibus enim partim vitæ religiosæ mancipatis, partim in matrimonio locatis,

Kk 3 ac

II.
Mors
Borgiæ.

ac Deo commendatis, ita deinceps se gessit. ac si pridem defunctus foret: nam filiam suam Isabellam Lermæ Comitem, vitâ sanctam, sine omni doloris sensu amisit. Lusitanæ Principem Johannam, eum non dolere, demirantem, sic fertur allocutus: *Deposito Dominus, qui crediderat, idem repetit, non igitur tristitiam alieni reddidit; sed usura gratiam postulat. Alteri Comiti, idipsum demiranti: Ego, inquit, ex quo me Deo tradidi, ita simul cor præbere studui, nihil ut perturbare illud deinceps, sive vita, sive mors possit. In promptu causa est: mortuus erat Franciscus, mortificationem JESU semper in corpore suo circumferens. Unde & Pontifici de Filii & Filix nuptiis interroganti respondit: Dum ipse suorum tanquam mortuus oblivisceretur, eò clementis Deum illorum memoriam & curam gerere.*

5. Mors fuit sui ipsius; dum mortificationem JESU semper circumferret, & quotidie abnegationis gladio se feriret, S. Ambrosius L. de bono mortis c. 3. præclare disserit: *Nonne in hac vita p. stus speciem mortis imitatur; qui potest ita se agere, ut ei moriantur omnes corporis delectationes; & cupiditatibus omnibus, mundique illecebris etiam ipse moriatur, sicuti mortuus erat Paulus dicens: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Et S. Chrysostomus hom. 1. de laud. Pauli: Paulus, inquit, semetipsum per singulos dies immolabat; quotidie moriens, & voluntate consummans martyrium. An non & S. Franciscus Borgias illud Pauli usurpare potuit: Quotidie morior. Ad Coloss. 3. Qui & forori suæ edixit: Convensiens professionis nostræ exercitatio est, ut*

vicies quater (horis nimirum singulis) nos tanquam mortuos in monumento configtuamus, ut simus ex his, de quibus ait apostolus, mortui estis, & vitâ vestra abscondita est cum Christo in Deo. Tum illud subiungit: Mecum quidem satis bene jam agitur, cui dicere fas est: Quotidie morior. Ut in vita legitur.

Sane quotidie carnem suam velut hostem capitalem tractabat, & cum illo inducias, pacifici perpetuo recusabat; quin & domare indies, magis magisque studebat: qua in re quæcunque opem ferre solerent, amicos & socios appellabat. In solis ardoribus summoque aut æstu, aut frigore & imbribus iter faciens, dicere solebat: *Quam belle me præstant amici?* In morbis summâ adhibita patientiâ, dolores constanter ferebat; quin & augere illos studebat, pharimæ amara sorbendo hauriens, & catapotia ac pilulas dentibus mandens, ut qui olim voluptatibus fuerant ministrum, nunc pœnæ forent: Capillos sibi evehebat, serupos, arenam, lapillosque calcis injiciebat, ut molestiam adterrent; noctu ad sanguinis profusionem se cadebat, horrido cilicio carnem domabat, sensus omnes, atque appetitus, arcto mortificationis freno cohibebat. An non hoc est quotidie mori: An non hoc est semper mortificationem JESU in corpore suo circumferre?

Quamobrem, Dilectissimi, sicut mors Isabellæ, fuit mors mystica S. Borgiæ, ita crebra mortis memoria, sit spiritualis mors nostra. Hæc primo oculos mentis nobis aperiat, ut omnium mundi rerum vanitatem & brevitatem intimè penetremus: & si quandoque

Diabo-

Diabolus hujus vel illius in saeculo no-
tae aut familiaris speciem ingerat, illi-
co ad mortis memoriam confugiamus:
si caro fortassis titillet, & voluptatis
deliderium excidet, mox ad mortis ver-
miumque memoriam, velut ad asylum,
recurramus. Si mundus terrena bona
divitias, honores offerat, è vestigio,
ad funera quotidiana oculos reflecta-
mus; ex quibus omnium harum vanita-
tum brevitatem, falsitatemque abundè
perspiciemus. Mors enim speciem de-
turpat, voluptates abscindit, divitias ra-
pit, honores precipitat, omnia denique
suisque deque vertit & pessundat. De-
inde ubi cum S. Francisco vanitatem
intimè penetraverimus omnibus istius-

modi nugis & quisquiliis mundi mori
fatagamus. Moriamur indies magis,
magisque voluptatibus, divitiis & ho-
noribus saecularibus, quæ in mundo du-
dum reliquimus, & nihil horum ne mi-
nimum quidem resumamus, aut repeta-
mus: moriamur quotidie amicitiis parti-
cularibus, & affectui inordinato erga
parentes & sanguine junctos, & alios
quoscumque: moriamur denique nobis-
met ipsis, corpori, carni, sensui, propriis
commodis, quin & voluntati propriae;
& in his nos quotidie, imò horis singulis
abnegare studeamus: ita cum S. Paulo,
cum S. Francisco Borgia: semper mor-
tificationem JESU in corpore nostro
circumferemus.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO

S. FRANCISCI BORGIAE.

Mors Isabellæ, vita Borgiae.

T H E M A.

Ut vita Jesu manifestetur in corporibus nostris. 2. Cor. 4. 10.

Mortem Isabellæ, mor-
tem esse Borgiae, ex-
hortatione prece-
dente declaravimus;
nunc vela vertimus,
& Isabellæ mor-
tem, vitam Borgiae
esse pronuntiamus; quemadmodum
Franciscus ipse solitus fuit, ejus mor-

tem, suum vocare natalem. A vivis
sanctimoniæ & miraculorum gloriâ il-
lustribus, mortuos ad vitam revocatos
esse legimus, quàm plurimos; at à mor-
tuis resuscitados esse mortuos, per pau-
cos reperimus: quamvis exemplum il-
lius L. 4. Regum c. 13. inveniamus:
Ubi quidam sepelientes hominem, projece-
runt cadaver in sepulchrum Elisai; quod,
cum